

Til

Det kongelige Klima og miljødepartement Postboks 8013 Dep 0030 OSLO

Kommentarer ang. Høring – regionreformen – ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og overføring av andre oppgaver

Kommentarer fra Anne Milnes & Katrine Scharffenberg, malerikonservatorer NKF-N

Dato: 17. september 2018

Undertegnede er privatpraktiserende malerikonservatorer som er virksomme innen kulturminnefeltet. Vi har i lengre tid engasjert oss på et prinsipielt plan i hvordan oppgavefordelingen innen kulturminneforvaltningen skjer, særlig fordi vi mener Riksantikvarens praksis ikke alltid har basert seg på myndighet som følger av Kulturminneloven (og forskrifter knyttet til KML). I høringsutkastet vises det til KOFA-sak 2017/18 - som er en klage vi leverte inn i fjor. Vi ønsker å kommentere høringsutkastet, siden det nettopp berører oppgavefordelingen mellom Riksantikvaren og andre instanser.

Riksantikvarens rolle og oppbyggingen av kompetansemiljøer i fylkeskommunene

Vi ser på hovedintensjonen med den nye forskrift om myndighet mv etter kulturminnefeltet – dvs. overføringen av første-linje-oppgaver fra Riksantikvaren til fylkeskommunene - som svært positiv. I høringsnotatet blir det fremhevet, at det er et ønske om å bygge opp robuste kompetansemiljøer i fylkeskommunene.

Flere steder i notatet er det likevel tydelig at myndighetene er usikre på hvilken kompetanse fylkeskommunene kan klare å bygge opp. Selv om det understrekes at Riksantikvaren skal «rendyrkes som direktorat», ser det ut til at denne usikkerheten fører til at Riksantikvaren tross alt gis forvaltningsansvaret (og dermed også første-linje-oppgavene) i en lang rekke saker – det gjelder særlig den nye kategorien kulturminner som skal kalles «kulturminner av særlig stor nasjonal verdi». Vi mener dette er inkonsekvent med tanke på grunnintensjonen i de foreslåtte endringene.

Det at RA skal kunne overta saker fra fylkeskommunene, mener vi kan være med på å undergrave den kompetansen man ønsker å bygge opp i fylkeskommunene. Dette blir motstridende med tanke på intensjonen om å bygge opp kompetansesentre i regionene. Alle første-linje-oppgavene bør i utgangspunktet ligge hos fylkeskommunene.

Vi vil også kommentere pkt. 2.3.7 der det bl.a. står at Riksantikvaren har myndighet til å definere utvalget som blir gjort i denne gruppen «kulturminner av særlig stor nasjonal verdi». Vi stusser særlig på utvalgskriteriet d) «det kreves særlig teknisk ekspertise». Hele dette avsnittet virker vagt og kan lett føre til tilfeldige beslutninger.

Riksantikvaren som «utøvende faginstans»

I høringsnotatet står det videre at «Direktoratet (Riksantikvaren) skal videreutvikle funksjonen som rådgivende og *utøvende faginstans*» (vår utheving). Det er vanskelig å forstå hva som legges i begrepet «utøvende faginstans». Riksantikvaren skal ikke arbeide med første-linje-oppgaver lenger, og de har i dag heller ikke noe eget restaureringsatelier e l. Vi mener uttrykket «utøvende faginstans» kan være misvisende i denne sammenheng, og at det enten bør defineres tydeligere hva som menes med det, eller at det ikke bør brukes.

NIKUs rolle innen kulturminneforvaltningen

NIKUs rolle som rådgivende faginstans overfor RA (og i fremtiden også fylkeskommunene) er ikke definert tydelig nok. Det bør defineres tydelig hvilke oppgaver som kan betegnes som rådgivning og faglig støttefunksjon. Oppdrag kan ikke sies å være del av dette.

Når det gjelder de automatisk fredete kulturminnene er NIKUs rolle godt definert, noe som også kommer tydelig frem i KML: når det gjelder automatisk fredete kulturminner er NIKU, sammen med Universitetsmuseene, utøvende instans (dvs. de arbeider «hands-on» med arkeologi og konservering). Det fremstår som inkonsekvent at oppgaver som tilkommer NIKU gjennom den rollen de her har skal kalles for «oppdrag». Tilsvarende oppgaver kalles ikke «oppdrag» der de tilfaller Universitetsmuseene. Selv om avgjørelsen i KOFA-saken 2017/18 tydeliggjorde at denne typen oppgaver (samarbeid mellom RA og NIKU om slike saker) ikke sorterer inn under konkurranselovgivningen, er ordbruken i seg selv noe tvetydig og kan lett misoppfattes. Man bør vurdere om disse oppgavene kan kalles noe annet enn «oppdrag».

NIKUs oppgaver som støtteorgan for kulturminneforvaltningen har med andre ord ikke vært tydelig nok definert. Nordisk konservatorforbunds (NKF-N) styre skrev i februar 2017 til Riksantikvaren angående manglende konkurranseutsetting av oppdrag. Det er viktig at man får skilt ut rene konserveringsoppdrag fra det som kan betegnes forvaltning, inkludert NIKUs rolle som rådgiver. Vi mener at det ikke bør være Riksantikvarens oppgave å «sørge for at NIKU har tilstrekkelig mange oppdrag» (jfr. Riksantikvarens svar til NKF-Ns henvendelse). En slik praksis er ikke med på å styrke det konserveringsfaglige miljøet i Norge.

Vennlig hilsen,

Anne Milnes & Katrine Scharffenberg